

Ištraukos iš Antano Škėmos romano „Balta drobule“ interpretacija

Antanas Škėma – XX a. vidurio lietuvių egzodo rašytojas, dramaturgas, išeivis, moderniosios prozos kūrėjas. Žymiausias rašytojo kūrinys psichologinis romanas „Balta drobule“ – tai tamsi, pesimistinė knyga apie šiuolaikiniame pasaulyje kenčiančio ir žūstančio žmogaus sielą ir protestas prieš tobulą žmogaus vaizdavimą. Romanas sudarytas iš penkiolikos dalių analizuojančių vidinius žmogaus išgyvenimus.

Duotoji ištrauka yra iš romano pradžios įvado. Kūrinys prasideda vaizdu, kai pagrindinis veikėjas Antanas Garšva išlipa iš „B.M.T. brodney line“ ekspreso į svetimą ir šaltą Niujorko miestą. Antanas Garšva – išeivis, lietuvis, rašytojas, atvykęs I JAV pasislėpti nuo tėvynėje siaučiančio karo, bet niekaip nesugebantis pritapti prie šios šalies vartotojiško gyvenimo būdo. Kaip iš konteksto žinome, pagrindinis veikėjas yra silpnos sveikatos žmogus, labai vienišas, nes dėl savo ligos turėjo atsisakyti meilės. Antanas Garšva jaučiasi svetimas ir visų užmirštas šiame krašte, o juk gimtojoje žemėje buvo didžiai gerbiamas, dėl savo intelektualumo ir sugebėjimo rašyti, o atvykęs svetur tapo aštuoniasdešimt septintu numeriu. Minimose žymių žmonių pavardės rodo pagrindinio veikėjo intelektualumą bei apsiskaitymą. Sąrašo gale savo pavardės paminėjimas atskleidžia begalinį norą būti pripažintu ir gerbiamu. Veikėjo svetimumo jausmą perteikia autoriaus dažnai minimi angliški žodžiai „zipperi“, „up“, „down“. Didžiausią įtaką Antano Garšvos dvasinei egzistencijai daro esamo pasaulio tuštuma ir sąsajų su Lietuva nebuvimas.

Kūrinio veiksmas prasideda Niujorko metro, vėliau persikelia į patį miestą. Kuriama erdvė – tai urbanistinis miesto vaizdas, kuris sustiprinamas įvairiomis detalėmis, tokiomis kaip - aplink zujančios negrės, blizgančios vitrinos, mokasinai, bet pagrindinį veikėją tai mažai domina. Vaizdas perteikiamas tarsi tai būtų filmas, šokinėjantys vaizdai ir nuoseklumo nebuvimas primena chaotišką sąmonės srautą. Besikeičiantys vaizdai yra tik fonas, padedantis išreikšti veikėjo vidinę būseną. Galima pastebėti, kad pasakotojas yra artimas pagrindiniam veikėjui. Kalbama pirmu ir trečiu vienaskaitos asmeniu, kurie atitinkamai perteikia jo vidinę bei išorinę savijautą. Vienintelis dalykas, padedantis Antanui Garšvai jaustis saugiai, yra prisiminimai apie gimtinę.

Ištraukos laikas gana tikslus, vidudienis, tai galima pasakyti iš nerimastingo pagrindinio veikėjo žvilgčiojimo į laikrodį, jis skuba į darbą. Darbas, nors niekingas ir beprasmis, bet labai reikalingas ir svarbus norint pagrindiniam veikėjui išlikti tokiam pasaulyje. Laikas pagrindinį veikėją priverčia judėti, jį gelbsti tik retrospektyviniai prisiminimai apie jo vaikystę ir Lietuvą. Iš pateiktų istorinių prisiminimų galime teigti, kad Antanas Garšva turėjo ir Lietuvos bajorų kraujo, bet tai tik dar vienas autoriaus pastebėjimas, perteikiantis skirtumą tarp Lietuvos ir Amerikos.

Kurinio žmogus – tai asmenybė, patyrusi netradicinių išbandymų, gyvenanti sudaužytų iliuzijų pasaulyje, bet visomis išgalėmis besikabinanti į gyvenimą ir ieškanti jo prasmės. Šis romanas – tai knyga, atskleidžianti šių dienų beprasmybę ir tušumą.